Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Carlos Onaindia Laka

Amoroto, Bizkaia (1946)

Aurkibidea

Biografia

Elexalde auzoko Goitxibeko baserrian jaio ziren 11 neba-arreba, aitaren jaiotetxean; ama Ikadi baserrikoa zen. 8 hilabete zituela osabarenera joan zen bizitzera eta 13 urte bete arte egon zen bertan, Belakola baserrira morroi joan arte. Eskolara gutxi joan zen. Morroi garaian Lekeitioko portuan ere aritu zen gatza eta ikatza zekarten itsasontziak deskargatzen. Aitagaz ikatza egiten zuen Lekeition saltzeko. Herriko domeketako soinu-jotzailea izan zen 5 urtez. 1964an Australiara joan ziren bi anaia azukre-kanaberak ebakiten, gerora tabakotan eta basoko lanetan ere aritu ziren. Bere jaiotetxearen ondoan dagoen Iturrangoikoa baserrira ezkondu zen. Carlos batez ere basoko lanetan aritu da, gustuko lana hori izan du eta pasioz kontatzen ditu lanbide horren kontuak. Urte askoan herriko sakristaua izan da.

Zintak

AMT-009

- **Proiektua**: Lea Ibarreko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2025-04-25
- **Iraupena**: 56 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

AMT-010

- **Proiektua**: Lea Ibarreko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2025-04-25
- **Iraupena**: 50 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Bi anaia bi ahizparekin ezkonduta

- **Erref**: AMT-009/003
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 00:00:30. **Bukatu**: 00:03:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Orain bizi den lekutik gertu jaio zen, Goitxibeko baserrian. Bi anaia bi ahizparekin ezkondu ziren. Inguruko baserrietako gehienak senideak direla aipatzen du. 11 anai-arrebatan erdi-erdikoa da bera. Gurasoak ere Amorotokoak ziren.

2. Osabarekin hazi zen; 13 urterekin Belakolara morroi

- **Erref**: AMT-009/004
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:03:35. **Bukatu**: 00:05:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aitita-amamak ez zituen ezagutu. Zortzi hilabete betetzeko zegoela, osabarengana eraman zuten eta haren baserrian bizi izan zen 13 urtera arte. Gero, auzoko Belakola baserrira joan zen morroi eta lau urte egin zituen bertan.

3. 1964an anaia eta biak Australiara

- **Erref**: AMT-009/005
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:05:00. **Bukatu**: 00:07:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
1964an, 17 urte zituela, bera eta anaia nagusiagoa Australiara joan ziren, kanaberak mozten lan egitera. Lehengusina eta beste herritar batzuk joanak ziren aurretik eta baita euren anaia nagusiago bat ere. Telefonoz jaso zuten abisua, biharamunean Hendaiara joateko. Tabernan zegoen telefono zentrala. Arropa apur batzuk hartuta abiatu ziren.

4. Australiara bidaia: Hendaiatik Genovara trenez

- **Erref**: AMT-009/006
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:07:47. **Bukatu**: 00:10:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Australiara bidaia. Hendaiatik Genovara trenez joan behar zuten. Amak bi koñak botila eman zizkien biderako. Inguruko mutil batzuk elkartu ziren trenean eta bidean "txispatu" egin ziren. Larri ibili ziren gero, okerreko bidea hartuta. Ozta-ozta iritsi ziren ordurako Genovara.

5. Australiara bidaia: Genovatik Brisbanera itsasontziz

- **Erref**: AMT-009/007
- **Iraupena**: 0:05:11. **Hasi**: 00:10:50. **Bukatu**: 00:16:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Hizkuntzak diasporan
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:
Australiara bidaia. Genovara iritsi zirenean, lagunak barkuan sartu ziren, baina beraiek kanpoan geratu ziren. Hizkuntza ez zuten ulertzen eta larritu egin ziren. Azkenean, beraiek ere sartu zituzten barkura. 33 egun egin zituzten barkuan. Brisbanen egin zieten harrera: lehenbizi nahikoa jaten eman eta gero errugbi partida ikustera eraman zituzten. Harrera egin zienak beraiek baino hobeto egiten zuten gaztelaniaz. Arratsaldean trena hartu eta anaia zegoen lekura. Luzea egin zitzaien bidaia.

6. Australian azukre-kanaberak ebakitzen I

- **Erref**: AMT-009/008
- **Iraupena**: 0:03:21. **Hasi**: 00:16:01. **Bukatu**: 00:19:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Plantazioetako lanak diasporan
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Australiara iritsi zirenenean, bero sasoia zen. Praka motzak eta tirantedun kamiseta jantzi eta kanabera berdea ebakitzera, matxetearekin. Hostoak ebakiak egiten ditu eta odolduta bukatu zuten lehen egunetan. Pixkanaka ikasten joan ziren eta gerora mauka luzeak eta eskularruak janzten zituzten. Ortozik lan egiten zuten; hotelera joateko sandaliekin. Azukre-kanabera erre egiten da. Hautsarekin belztuta bukatzen zuten.

7. Australian azukre-kanaberak ebakitzen II

- **Erref**: AMT-009/009
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:19:22. **Bukatu**: 00:22:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan
- Diaspora » Lana diasporan » Plantazioetako lanak diasporan

Laburpena:
Nabarniztar batzuen etxean egon ziren Australian. Goizean goiz irteten ziren azukre-kanaberak ebakitzera. Eguna nola pasatzen zuten. Kontratuan zehaztutakoa amaitu behar egunaren amaierarako; beste langileren bat gehiago sartuz gero, soldata jaisten zitzaien. Beraiek ebakitako kanaberak atzetik etortzen ziren beste batzuek jasotzen zituzten. Azukrea errotan ehotzen zen gero. Punta gaizki ebakiz gero, isuna jartzen zien nagusiak.

8. Australian, kanaberak ebakitzetik traktorea erabiltzera

- **Erref**: AMT-009/010
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:22:22. **Bukatu**: 00:23:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan
- Diaspora » Lana diasporan » Plantazioetako lanak diasporan

Laburpena:
Lehengusinaren gizona zen Australian hasieran lan egin zuen azukre plantazioko nagusia. Hasieran kanaberak ebakitzen ibili zen, baina gero bere postua mutrikuar bati utzi behar izan zion. Orduan, nagusiari laguntzen hasi zen traktorearekin.

9. Makinek beharginak ordezkatu zituzten plantazioan

- **Erref**: AMT-009/011
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:23:46. **Bukatu**: 00:25:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan
- Diaspora » Lana diasporan » Plantazioetako lanak diasporan

Laburpena:
Australian, lehengusinaren senarrarenean kanabera ebakitzen ez zuenez lanik, beste plantazio batera joan zen lanera, beste hiru amorotarrekin batera. Han jardun zuen denbora batez, baina gero 70 beharginen lana egiten zuten makinak jarri zituzten eta ia 200 lagun kaleratu zituzten. Beste lan bat bilatu behar gero.

10. Australian begia galdu zuen basoko lanetan

- **Erref**: AMT-009/012
- **Iraupena**: 0:04:07. **Hasi**: 00:25:08. **Bukatu**: 00:29:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Baso-lanak diasporan
- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Diasporatik itzulera

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Australian kanaberak mozten lanik gabe geratu zenean, zortea izan zuen eta pinuak ebakitzen aurkitu zuen lana hegoalderago, ezagun batzuen bitartez. Lanean hasi eta urtebete ingurura ezbeharra izan zuen lanean: begia galdu zuen. Etxekoei ez zien kontatu. Lau hilabete egin zituen ospitalean. Inguruko eta ezagunek zaindu zuten. Lanean gusturen zebilenean, etxera itzuli behar izan zuen, ama ondoezik zuelako.

11. Basoko lana gustuko; baserriko bizimodua

- **Erref**: AMT-009/016
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 00:34:35. **Bukatu**: 00:38:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
9 urterekin hasi zen basoan lanean eta, gustukoa izateaz gain, ondo lan egiten zuen. Ezkondu zenean, emaztearen baserrian zeuden bi behiak kendu eta esne-behi holandarrak jarri zituen, esneak dirua emango zielakoan. Ez zenez hala izan, esne-behiak kendu eta limusinak jarri zituen. Baserriko bizimodu gogorra. Duela gutxira arte jardun du basoan lanean, oso gustuko izan duelako. "Kanpoko txoria" dela dio.

12. Basoko lana: pinuak eskuz kargatzen zituzten

- **Erref**: AMT-009/018
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:39:07. **Bukatu**: 00:41:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Baso-lanak diasporan
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Basoko lanak. Garai baten pinua ebaki eta eskuz batzen zuten. Kamioira ere eskuz kargatzen zituzten, bueltaka eramanda. 80ko hamarkadan hasi ziren makinak. Australian ere makinarekin lan egiten zuen; Euskal Herrira beranduago iritsi ziren.

13. Basoko lana: zerrategia, zailtasunak, makinak

- **Erref**: AMT-009/020
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:41:20. **Bukatu**: 00:44:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Australiatik itzuli zenean, basoko lanetan hasi zen anaiekin batera. "Maderas Lekeitio" zerrategira eramaten zuten egurra. Basoko lanean aurkitzen zituzten zailtasunak. Garai batean eskuz garbitzen zuten basoa; gerora hasi ziren makinak. Bizkaiko eta Gipuzkoako baso askotan ibili izan da lanean.

14. Baserriko eta basoko lanak; auzokoei laguntzen

- **Erref**: AMT-009/022
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:45:00. **Bukatu**: 00:46:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Langilea izan da. Udan izaten zuen denbora gehixeago, baina baserrian beti egoten zen lanen bat egiteko. Basoak beti garbi edukitzea gustatu izan zaio eta 43 urtez garbitu zituen etxeko basoak. Ganaduentzako azpigarria metak eginda izaten zuen basoan. Auzokoei laguntzen ere ibili izan da; denekin ondo konpontzea gustatzen zaio.

15. Basoko lanerako erreminta egokia behar

- **Erref**: AMT-009/023
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:46:36. **Bukatu**: 00:48:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Basoa garbi izatea garrantzitsua da. Amoroton baso gehienetan ibili izan da. Lanerako behar den erreminta egokia izatea inportantea izan da beti berarentzat. Halaxe esaten zion Kanadan bizi den anaiari ere. Motozerrak, markak.

16. 1996ko sutea

- **Erref**: AMT-009/025
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:48:26. **Bukatu**: 00:49:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
1996an sutea izan zen inguruan: Markinako kable baten eraginez, handik Berriatua alderako pinudiak eta Amoroto-Mendexa-Ispaster alderainokoak harrapatu zituen. Inguruetako baserriak salbatu nahian nola ibili ziren kontatzen du.

17. Lan faltarik ez zuten izaten basoan

- **Erref**: AMT-009/027
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:50:58. **Bukatu**: 00:52:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Zortzi urte inguruan bera izan zen nagusia basoko lanetan. Irabazten zutena banatu egiten zuten. Lan faltarik ez zuten izaten. "Maderas Lekeitio"ko nagusiak lan asko ematen zien eta beti ondo tratatu izan zituen.

18. Basoko patariak; azeriarekin zer egiten zuten

- **Erref**: AMT-009/029
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:53:18. **Bukatu**: 00:54:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna » Basoko animaliak

Laburpena:
Basoko patariak (piztiak). Garai baten ez ziren asko ikusten; gaur egun gehiago. Australian ikusten zituen. Garai batean, azeria harrapatzen zutenean, haga batean lotu eta dirua batzen zuten auzorik auzo. Berak ez du eskopetarik, ez da ehiza zalea.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-07

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com